

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์		5
คำนำผู้แปล		7
คำนำผู้เขียน		9
บทที่หนึ่ง	วัยเด็ก	11
บทที่สอง	ภัยพิบัติ	16
บทที่สาม	เส้นทางการต่อสู้	23
บทที่สี่	เริ่มจากตรงนี้	29
บทที่ห้า	สะสมทุน	36
บทที่หก	เริ่มงานใหญ่	43
บทที่เจ็ด	คู่ต่อสู้ที่น่ากลัว	47
บทที่แปด	เงินโหยวเลี้ยงผู้นำกลัว	56
บทที่เก้า	การรบแตกหักที่เสี่ยงไม่ได้	62
บทที่สิบ	รอจังหวะดีที่สุด	80
บทที่สิบเอ็ด	ปาฏิหาริย์หงดู	89
บทที่สิบสอง	การรบตัดสินเป็นตายที่บึงโพหยาง	109
บทที่สิบสาม	เป้าหมายรายต่อไป จางสื่อเฉิง!	128
บทที่สิบสี่	ล้างแค้น	138
บทที่สิบห้า	บุกทะเลทราย	182
บทที่สิบหก	สร้างชาติ	190
บทที่สิบเจ็ด	คดีหูเววยง	217
บทที่สิบแปด	กวาดล้างพวกเลอะเทอะ	248
บทที่สิบเก้า	คดีตราเปล่าและคดีกัวเหิง	256
บทที่ยี่สิบ	ขุนพลนามกระเดื่องคนสุดท้าย-หลานอวี	274

บทที่ยี่สิบเอ็ด	หายนะของหลานอวี	301
บทที่ยี่สิบสอง	ความลับเบื้องหลังระบบ	312
บทที่ยี่สิบสาม	จุดจบ จุดเริ่มต้น เพื่อนรักกลุ่มสุดท้าย	332
เกี่ยวกับผู้เขียน		358
เกี่ยวกับผู้แปล		359

บทที่หนึ่ง

วัยเด็ก

- เรามาเริ่มต้นจากแฟ้มประวัติแฟ้มหนึ่งก่อน
 - ชื่อ : จุฬยวนจาง
 - ฉายา : จุณงปา จุกั้วรู่ย
 - เพศ : ชาย
 - ชนเผ่า : ฮั่น
 - กรุปเลือด : ?
 - การศึกษา : ไม่มีปริญญาบัตร ไม่เคยเป็นบัณฑิต
ชีวจำยหรือบัณฑิตจวีเหรินหรือ
บัณฑิตจิ้นชื่ออะไรทั้งนั้น ภายหลัง
เคยเรียนด้วยตนเอง
 - อาชีพ : ฮ่องเต้
 - ภูมิลำครอบคร้ว : ขาวนายากจน
(อย่างน้อยสามชั่วคน)

ความสัมพันธ์ทางสังคม :

พ่อ : จู๋อู่สี่่ ชาวนา
แม่ : ฉินสี่่ ชาวนา (ต้องขออภัย
ดูเหมือนในประวัติศาสตร์ไม่ปรากฏ
ชื่อของนาง)

คติประจำใจ : ของเจ้าคือของข้า ของข้ายังคงเป็น
ของข้า

การทำงาน :

ค.ศ. 1328-1344 เลี้ยงควาย
ค.ศ. 1344-1347 บวชเป็นพระ งานหลักคือออก
บิณฑบาต
ค.ศ. 1347-1352 เป็นพระ งานหลักคือเคาะระฆัง
ค.ศ. 1352-1368 กบฏ (ตรงนี้แรง)
ค.ศ. 1368-1398 งานหลักคือเป็นฮ่องเต้

เรื่องราวเริ่มขึ้นในคืนหนึ่งของ ค.ศ. 1328 ฉินสี่่ภรรยาของจู๋อู่สี่่ ซึ่งเป็นชาวนาให้กำเนิดทารกชาย ทุกคนก็รู้อยู่แล้วว่าทารกชายคนนั้นก็คือ จู๋หยวนจางในเวลาต่อมา

ตามธรรมเนียมการถือกำเนิดของฮ่องเต้ ผู้เขียนประวัติศาสตร์ ยุคหลังมักมีบันทึกเหตุวิปริตหรือน่าอัศจรรย์เป็นธรรมดา เช่น ลมพัด กระหน่ำ ฝนตกหนัก มีหมอกหอมปกคลุมไปทั่ว ดวงดาวกะพริบบน ฟากฟ้า หรือไม่มีแสงสีแดงสาดส่องไปทั่ว คือต้องการบอกให้รู้ว่าคนคน นี้ไม่เหมือนคนทั่วไป การถือกำเนิดของจู๋หยวนจางก็เช่นเดียวกัน ตอนเกิดมา มีแสงสีแดงคลุมปฐพี ตกกลางคืนมีแสงประหลาดส่องในบ้านจน บ้านใกล้เคียงนึกว่าไฟไหม้วิ่งมาช่วยดับไฟ (หมิงสี่่ลู่)

ทว่าจิตใจของจู๋อู่สี่่ บิดาผู้เป็นชาวนามิได้ร้อนรุ่มระคนดีใจเฉกเช่น คุณพ่อทั้งหลายที่รอนอกห้องคลอดโรงพยาบาลเช่นทุกวันนี้ ในฐานะคน

ที่มีลูกชายสามคนและลูกสาวสองคนแล้ว ที่เขานึกถึงเป็นเรื่องแรกคือ ปัญหาเรื่องปากท้อง

งานของชาวนาजूสี่มือมีองค์ประกอบสองส่วน เขามีร้านขายเต้าหู้ร้านหนึ่ง แต่ยังคงต้องอาศัยการเพาะปลูกในที่ดินของเจ้านายเป็นหลักในการยังชีพ นี่คือนิสิตที่เขาต้องเป็นผู้ใช้แรงงาน ถ้าอยากมีชีวิตต่อไปก็ต้องทำงานไม่หยุดหย่อน

หลังजूสี่น้อยครบเดือน พ่อแม่ก็ตั้งชื่อให้เขา (ตามธรรมเนียมสมัยราชวงศ์หยวน) ว่า จูจงปา (แปดข้าสอ) ชื่อนี้จะเรียกว่าजूปาปา (แปดแปด) ก็ได้ ณ ที่นี้เราขอแนะนำรายชื่อครอบครัวของจูจงปาสักหน่อย เพราะค่อนข้างมีเอกลักษณ์

จูจงปามีเทียดชื่อ จูไป่ลิว (ร้อยหก)

ทวดชื่อ จูสี่จิว (สี่เก้า)

ปู่ชื่อ จูชิวอี้ (ขึ้นหนึ่งคำ)

พ่อของเขาเราแนะนำไปแล้วว่าชื่อ จูจิวสี่ (ห้าสี่)

ชื่อคนที่มีแต่ตัวเลขนี้มีใช้เพราะสกุลจูชอบคณิตศาสตร์ หากเพราะในยุคราชวงศ์หยวนคนที่ไม่ได้เข้าโรงเรียนและรับราชการจะไม่มีชื่อตัว จึงได้แต่ตั้งตามผลบวกจากอายุของพ่อแม่หรือวันที่เกิด (เชื่อว่าคนทำทะเบียนราษฎรคงตาลายแน่)

วัยเด็กของจูจงปาผ่านไปเ็นกระท่อมเก่าๆที่หน้าหนาวเย็น หน้าร้อนอุ่น และลมโกรกทั้งสี่ด้าน งานหลักของเขาคือช่วยเลี้ยงควายให้หลิวเต้อเจ้าของที่ดิน เขาเคยคิดจะเรียนหนังสือแต่जूสี่จ่ายค่าเล่าเรียนไม่ไหว และเขาก็ไม่มีความเพียรเหมือนหลิว¹ที่แขวนหนังสือไว้ที่เขาควาย จึงไม่มีขุนนางใหญ่โตเหมือนหยางชู่มาชื่นชม ดังนั้นเขาจึงเป็นเด็กเลี้ยงควาย

¹ หลิวมีเป็นผู้ทรงภูมิและนักรบยุคปลายราชวงศ์สุยของจินราว ค.ศ. 582-619 เคยรับราชการ ต่อมาเร้นภายในชนบท ขณะเลี้ยงควายยังขยันอ่านตำราบนหลังควาย ต่อมามหาเสนาบดีหยางชู่พบเข้าโดยบังเอิญชื่นชมในความใฝ่รู้จึงส่งเสริมจนได้เป็นแม่ทัพใหญ่

ให้หลิวเต๋ออยู่สิบสองปี

เพราะเขาต้องกินข้าว

ในเวลาี่ความฝันของจวงปาคือการมีชีวิตอยู่ให้ตึจนอายุได้สิบหกปี แม่เฒ่าในหมู่บ้านช่วยเหลือเป็นแม่สื่อให้ ทาสสาวที่ขยันขันแข็งมาแต่งงาน ด้วย หลังแต่งงานก็ได้ลูก ลูกอาจจะชื่อจวนเอ้อ (สามสอง) หรือจู่สื่อหลิง (สี่ศูนย์) รอจนพวกเขาโตขึ้นก็จะได้ไปเลี้ยงควายให้ทนายทของหลิวเต๋อต่อไป

นี่คือความฝันของชีวิตที่เป็นสุขของจวงปาในวัยสิบหกปี

ระหว่างนี้แผ่นดินจีนปกครองโดยราชวงศ์หยวนที่ละเอะขึ้นทุกที ผู้พิชิตซึ่งคือชนเผ่ามองโกล แทบจะไม่ถือว่าราษฎรภายใต้การปกครองเป็นคนเลย พวกเขาถึงกับคิดจะฆ่าพวกคนที่มิที่ทำกินให้สิ้นซาก จากนั้นได้ใช้ฝืนแผ่นดินเหล่านั้นมาเลี้ยงสัตว์ตามความเคยชินของเผ่ามองโกล (หยวนสื่อ) การเก็บส่วยภาษีทารุณมาก ราชการอะไรที่คนคิดได้ล้วนใช้ รีดนาทาเร้น แม้แต่วันตรุษสารทก็มีภาษีตรุษสารท ทำงานก็ต้องเสีย ส่วยทำงาน ขึ้นศาลก็ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล...กลัวแล้วหรือ ถ้างั้นไม่ ออกจากบ้านก็แล้วกันได้ไหม? ไม่ทำงานก็ไม่ได้หรือ? คำตอบคือไม่ได้ อยู่เฉยๆ ก็ต้องเสียภาษีค่าอยู่เฉยเช่นกัน ดูเดือดพอไหม?

ด้วยเหตุนี้หลังชนเผ่าเร่ร่อนบนทุ่งหญ้าปกครองอาณาจักรจีนอยู่ หกสิบกว่าปี เครื่องจักรอาณาจักรของพวกเขาที่แบกรับต่อไปไม่ไหว อาณาจักรหยวนในยามนี้เสมือนอูฐตัวหนึ่งที่ป่วยเจียนตายแล้ว เพียงรอคอย ฟางเส้นสุดท้ายของชีวิตเท่านั้น

และแล้วฟางเส้นนี้ก็มาถึงอย่างรวดเร็ว

ค.ศ. 1344 เป็นปีที่ทรงความหมายอย่างยิ่ง ในปีนี้สวรรคตตั้งใจทอดทิ้ง ราชวงศ์หยวนแล้ว สวรรคตบันดาลให้แผ่นดินจีนเกิดภัยพิบัติสองประการ ขณะเดียวกันก็ชุดหลุมศพไว้ให้ราชวงศ์หยวน แดมยังเขียนคำจารึกบน ป้ายหลุมให้เรียบร้อยว่ารูปปั้นหินตาเดียว กระตุ้นแม่น้ำฮวงโหกบฏทั้ง

แผ่นดิน²

และสวรรคตยังรอบคอบมาก ยังเตรียมคนช่วยกลบฝังราชวงศ์หยวนไว้ด้วย คนคนนั้นคือจุงปา

แน่นอนจุงปาย่อมไม่รู้ตัวว่าฟ้าดินมอบภารกิจที่ยิ่งใหญ่ขนาดนี้ให้เขา

ปีนั้นเขาอายุได้สิบเจ็ดปี

ภัยพิบัติกำลังจะตกใส่หัวเขาอย่างรวดเร็ว แต่ขณะเดียวกันภารกิจอันยิ่งใหญ่ก็กำลังรอเขาอยู่ ก็เหมือนกับบนกฟินิกซ์ในตำนาน หลังผ่านความทุกข์ยากกระโจนเข้ากองไฟหล่อหลอมเคี้ยวกรำ ในที่สุดก็เกิดใหม่กลายเป็นนกศักดิ์สิทธิ์ที่เปล่งรัศมีเจ็ดจำ

จุงปาเอ๋ย มาเถิด เทพผู้ลิขิตดวงชะตากำลังรอเจ้าอยู่!

² ยุคนั้นทางการราชวงศ์หยวนเกณฑ์ชาวบ้านไปซ่อมตลิ่งแม่น้ำฮวงโหที่พังลง ระหว่างซ่อมมีคนพบรูปปั้นหินตาเดียว ลือกันว่าเป็นलगรายของราชวงศ์ ต่อมาจึงมีคนชื่อ หานซานถงลุกขึ้นรวบรวมชาวบ้านก่อการกบฏ

บทที่สอง

ภียพิบัติ

รัชศกจื้อเจ็งปีที่สี่ (1344) ราชวงศ์หยวนมาถึงแล้ว ตั้งแต่ต้นปี บรรดาผู้นำของอาณาจักรหยวนก็ได้รับข่าวคราวสองข่าว ข่าวแรกคือ ตลิ่งแม่น้ำฮวงโหพังทลาย ชาวบ้านเลียบฝั่งชานตงและเหอหนานหลายแสนคนกลายเป็นผู้ประสบภัย แม้จะไม่ถือว่าราษฎรเป็นคนแต่ยังคงต้องป้องกันมิให้พวกเขาก่อการกบฏ ดังนั้นการซ่อมตลิ่งที่พังจึงเป็นงานเร่งด่วนที่จำเป็นต้องทำ

แต่ที่เหนือความคาดหมายคือ ในราชสำนักหยวนเองเกิดความเห็นเป็นฝักฝ่าย คนกลุ่มหนึ่งจะซ่อมตลิ่ง อีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่าไม่ต้อง มองดูรูปการณ์แล้วเป็นเรื่องที่คิดไม่ถึงจริงๆ แม่น้ำฮวงโหท่วมหนักไม่ซ่อมหรือจะปล่อยให้แม่น้ำท่วมจนคนตายไปมากมาย? ในประวัติศาสตร์จีนมีเรื่องเหนือความคาดหมายอยู่มากมาย ครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน

ว่ากันตามหลักแล้ว ในเรื่องนี้คนที่เสนอให้ซ่อมตลิ่งก็เชื่อว่าจะเป็นขุนนางตงฉินที่ภักดีต่อราชวงศ์หยวน และที่คัดค้านก็ไม่แน่ว่าจะเป็นกังฉิน ความพิสดารพันลึกของเรื่องนี้ต้องรออีกเจ็ดปีจึงจะเห็นได้อย่างชัดเจน

ทั่วทั่ว อัครมหาเสนาบดีผู้เรียงนามของอาณาจักรหวนผู้เสนออย่างแข็งขันให้ขอมตลิ่ง กล่าวได้ว่าเขาคือขุนนางที่มีชื่อเสียงคนสุดท้ายของราชวงศ์หวน เขาทำการปฏิรูปราชการมากมาย เป็นคนมือสะอาดและปกครองอย่างเป็นธรรม อีกทั้งเป็นผู้มากด้วยความสามารถ (พงศาวดารราชวงศ์ซ่งก็เรียบเรียงจนสำเร็จด้วยน้ำมือของเขา) แต่ที่เขาคิดไม่ถึงคือการเสนออย่างแข็งขันของเขากลายเป็นการฝังระเบิดเวลา ลูกใหญ่ให้ราชวงศ์หวน สายขนวนลากออกมาแล้ว เพียงรอสะเก็ดไฟเล็กน้อยเท่านั้น

อีกข่าวหนึ่งคือชายฝั่งแม่น้ำไทหวเหอเกิดโรคระบาดและภัยแล้งสำหรับราชสำนักหวนแล้วเรื่องนึ่งง่ายหน้อย ปล่อยให้ป่วยตายอดตายก็ไม่ต้องยุ่งยากแล้ว แน่นนอนงานฝักซีโรยหน้ายังคงต้องทำ ฮองเต้ (พระเจ้าหวนซุ่นตี้) มีราชโองการบรรเทาภัย ข้าราชการระดับสูงของมณฑลต้องหาเสบียงและเงินมาบรรเทาภัย ซึ่งฉวยโอกาสเข้าพกเข้าห่อไปในตัวก็เป็นที่เข้าใจได้ ข่าวของบรรเทาภัยถูกส่งไปทุกกลุ่ม (คำเรียกหน่วยงานระดับท้องถิ่นในราชวงศ์หวน) ข้าราชการท้องถิ่นเก็บไว้ส่วนหนึ่ง จากนั้นค่อยแจกจ่ายไปตามท้องที่ระดับโจว (จังหวัด) และเสียน (อำเภอ) กว่าจะถึงมือราษฎรข่าวก็เหลือแต่เปลือกแล้ว จากนั้นหน่วยงานท้องถิ่นทุกระดับชั้นก็มีหนังสือกราบบังคมทูลแช่ช่องสรรเสริญถึงองค์ฮองเต้ ฮองเต้อ่านรายงานแล้วก็รู้สึกว่พระองค์มีคุณงามความดีอันใหญ่หลวงและจดจำไว้

ยินดีกันถ้วนหน้า ทุกคนต่างพึงพอใจ

แต่ราษฎรไม่พึงพอใจ ราษฎรจำนวนมากไม่พอใจถึงที่สุด

จงพาย่อมเป็นหนึ่งในบรรดาคนที่ไม่พอใจถึงที่สุด

หลังภัยพิบัติมาถึง วันที่หกเดือนสี่พ่อของจงพาย่ออดตาย วันที่เก้าพี่ชายคนโตอดตาย วันที่สิบสองลูกชายคนโตของพี่ชายคนโตอดตาย วันที่ยี่สิบสองแม่อดตาย

ถ้าบอกว่านี่คือบันทึกประจำวัน ก็น่าจะเป็นบันทึกที่โหดจนน่าทึ่งที่สุด

ความปรารถนาของจุงปามีได้มีอะไรเกินเลย เขาแค่ต้องการครอบครัว อยากมีบุตรธิดาของตนเอง ยินดีขยันขันแข็งชั่วชีวิต ไม่เบียดเบียนรังแกใคร แค่ให้พ่อแม่ได้ใช้ชีวิตวัยชราที่สงบสุข อย่างน้อยก็มีข้าวกิน

แม้ครอบครัวเขาจะไม่ใหญ่โต แต่ทุกคนในบ้านกลมเกลียวกันดี ฟังพาสังกันและกัน แม่พ่อแม่จะยากจน แต่การออกทำงานในนาไร่ยังคงทำให้จุงปาเบิกบานทุกวัน บางครั้งได้แมลงปอที่สานด้วยใบไผ่ บางครั้งก็ได้หัวหมูที่เจ้านายไม่กินแล้ว นี่คือบ้านของจุงปา แต่บัดนี้ไม่มีทุกอย่างแล้ว

พี่สาวของจุงปาออกเรือนแล้ว พี่ชายคนที่สามไปเป็นเขยแบบ แต่งเข้าบ้านผู้หญิง นอกจากพี่ชายรองแล้ว บ้านนี้ก็ไม่มีสมาชิกอื่นอีก

จุงปาวัยสิบเจ็ดเห็นญาติสนิทล้มตายลงทีละคนโดยเขาช่วยอะไรไม่ได้เลย โลกนี้คงไม่มีอะไรที่เจ็บปวดไปกว่านี้อีกแล้ว

วิธีเดียวที่เขาระบายความโศกเศร้าคือการร้องไห้โฮ ทว่าหลังร้องไห้ยกใหญ่แล้ว เขายังคงเผชิญกับปัญหาสำคัญ - การฝังศพบิดา เขาไม่มีโลงศพ ไม่มีชุดสวมใส่สำหรับคนตายและไม่มีหลุมศพ เขาจึงจำใจต้องไปหาหลิวเต๋อเจ้าของที่ดิน ขอร้องให้หลิวเต๋อเห็นแก่พ่อที่เป็นทาสนามาชั่วชีวิต ช่วยหาที่กลบฝังผู้เป็นพ่อ

หลิวเต๋อปฏิเสธอย่างไรเยื่อใย เหตุผลง่ายมาก พ่อเจ้าตายเกี่ยวอะไรกับข้า พ่อเจ้าทำงานให้ข้า ข้าก็ให้ข้าวพ่อเจ้ากินแล้วนี่นา

จุงปาจนปัญญา จึงได้แต่ช่วยกันกับพี่รองเอาเสื่อคลุมศพญาติสนิทแล้วใช้บานประตูแบกศพไปทั่ว หวังว่าจะหาที่ฝังศพพ่อได้ ทว่าแม้ฟ้าดินจะกว้างใหญ่ที่ดินมีอยู่ทุกแห่งหน กลับไม่มีที่ฝังใดเป็นของพวกเขาเลย

เคราะห์ดีที่มีคนใจบุญเห็นพวกเขาแล้วสงสาร จึงหาที่ให้เขาฝังศพบิดาได้ในที่สุด “วิญญาณล่องลอยหาที่ฝังพ่อแม่มิได้ ปณิธานยามยากตกต่ำเร่ร่อน” นี่คือการทรงจำยามทวนรำลึกของ *จุนหวานจาง* หลังเขา

มีข่าวอึมทึองในเวลาต่อมา

จุงปาไม่เข้าใจ พ่อแม่ของเขาทำอะไรเอนาอยู่กับผินดินมาชั่วชีวิต หลังตายลงกลับหาที่กลบฝังไม่ได้ แต่เจ้าของที่ไม่ต้องเพาะปลูกกลับกินอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ ทำไมหนอ? แต่ยามนั้นเขาก็ไม่สามารถไปคิดเรื่องนี้ เพราะเขาต้องหาข้าวกินต้องมีชีวิตต่อไป

ในยามสิ้นหวัง จุงปาวิงวอนต่อสวรรค์ครั้งแล้วครั้งเล่า วิงวอนตั้งแต่ให้เสียงเล่ากุนของศาสนาเต๋าจนถึงพระยูไลของศาสนาพุทธ ขอเพียงเขาหนี้ออกเป็นต้งวิงวอนจนครบ คำวิงวอนมีอยู่อย่างเดียวคือขอให้พ่อแม่มีชีวิตอยู่ร่วมกับเขา มีข้าวกิน

แต่ผลลัพธ์ทำให้ผิดหวังมาก หัวใจดวงน้อยของเขาเริ่มเย็นเยียบ เขาารู้แล้วว่าไม่มีใครช่วยเขาได้ยกเว้นตัวเขาเอง

เพลิงแห่งการล้างแค้นกรุ่นขึ้นในใจ

ความเจ็บปวดทำให้ความอ่อนแอของเขากลายเป็นความเข้มแข็ง

เขาจึงตัดสินใจไปบวชเป็นพระ เพื่อจะได้มีข้าวกิน

■ ชีวิตหลวงจีน

วัดที่จุงปาเลือกคือวัดหวงเจี๋ยสื่อใกล้บ้าน ภายในวัดเขาทำงานใช้แรงกายตามประสาลูกวัด เขาพลันพบว่าบรรดาหลวงจีนในวัดนอกจากไม่มีผมแล้วการปฏิบัติต่อเขาก็ไม่ได้ดีดึบไปกว่าหลิวดแต่สักเท่าไร หลวงจีนพวกนี้มีที่นาของตนเอง ยังแต่งงานได้ด้วย (สมัยราชวงศ์หยวน) ถ้ามีเงินเยอะยังเปิดโรงรับจำนำได้ด้วย

แต่พวกเขายังคงต้องการคนทำงานรับใช้เบ็ดเตล็ด หลวงจีนวัดนี้ไม่สวดมนต์ ไม่ไหว้พระ แม้แต่องค์พระพุทธรูปทองคำก็ไม่ปิดกวาดเช็ดดูงานจิปาละเหล่านี้ย่อมตกอยู่กับพระใหม่เช่นจุงปา

จุงปาสู้อดทนมาตลอด แต่นอกจากงานหนักที่ใช้แรงกายแล้ว เขายังต้องทำความสะอาด เป็นคนรักษาถังฉาง เป็นคนเติมน้ำมัน

ตะเกียงไขว้พระด้วย ยามค่ำคืนเดียวดายเขาได้แต่นั่งคนเดียวในห้องเก็บฝุ่น
เฝ้ามองดูท้องฟ้านอกหน้าต่าง ฝ้าาคิดถึงพ่อแม่ที่อยู่ร่วมกันมาสิบกว่าปี

เขาพอใจแล้ว เขามีข้าวกิน นี่ก็น่าจะพอแล้วมิใช่หรือ?

ทว่าดูเหมือนโชคชะตายังต้องการทดสอบเคียวกร้าเขาต่อไป หลัง
เข้าวัดได้ห้าสิบวัน เนื่องจากทุพภิกขภัยสาหัสมาก หลวงจีนทั้งวัดจึงต้อง
ออกบิณฑบาต³ ที่เรียกว่าออกบิณฑบาตก็คือขอข้าวกินนั่นเอง เราคง
คุ้นเคยกับคำพูดของพระถังซำจั๋งที่ติดปากว่า หงอคง เจ้าไปบิณฑบาต
อาหารมาหน่อย พูดเป็นภาษาพื้นๆ ก็คือหงอคงเจ้าไปขอข้าวมาหน่อย
นั่นเอง ผมเคยศึกษาปัญหาเรื่องภิกษุชากรนี้พบว่าตอนจูงงาไปบิณฑบาต
ก็ถูกรังแกเช่นกัน เนื่องจากหลวงจีนมีจำนวนมาก จึงมักต้องมีการแบ่ง
เขตแดน ตรงไหนอุดมสมบูรณ์หน่อยก็จะส่งคนสนิทไป ตรงไหนที่ยากจน
ก็ปล่อยให้จูงงาไป

จะอย่างไรรอดตายก็ช่างหัวมัน ใครใช้ให้แกเป็นจูงงาเล่า

จูงงาถูกระบุให้บิณฑบาตที่ไหวซีและเหอหนาน บริเวณนี้คือเขต
ภัยพิบัติ จะมีใครใส่บาตรได้เล่า?

ทว่า ณ ที่นี้เอง เทพแห่งโชคชะตาเริ่มยิ้มแย้มให้กับเขา

ในชีวิตภิกษุชากรของเขา จูงงาได้แต่เดินเท้าไม่มีรถราผ่านทาง
ให้อาศัย เป็นการเดินทางอย่างแท้จริงคือเดินด้วยเท้า เขาเดินพลางขอ
ข้าวไปพลาง ผ่านเข้าหมู่บ้านและแหวะที่ละบ้าน เหนื่อยหนักก็พักตาม
ท้องทุ่งเชิงเขาตามมีตามเกิด การเคาะประตูบ้านแต่ละหลังสำหรับเขา
แล้วคือการทดสอบ เพราะแทบทุกครั้งต้องเผชิญกับการถล่มทลายใส่
เหยียดหยามถากถาง สำหรับจูงงาแล้วการเคาะประตูเหล่านั้นล้วนเป็น
ความอัปยศ แต่ถ้าไม่เคาะก็ต้องอดตาย

จูงงาไม่มีพ่อแม่ ไม่มีบ้านแล้ว ที่หลงเหลืออยู่คือศักดิ์ศรีเล็กๆ
ที่น่าเวทนา ทว่าชีวิตขอข้าวกินทำให้เขาสูญเสียด้านสุดท้าย จะขอข้าว

³ พระจีนปกติทำอาหารกินเอง

ยอมถือศักดิ์ศรีไม่ได้

ศักดิ์ศรีของชีวิตกับแรงกดดันของการอยู่รอด อันไหนสำคัญกว่ากัน?

ใช่แล้ว จุงปาต้องสูญเสียทุกอย่างไปก่อน เจ้าจึงจะเข้าใจถึงพลังและความยิ่งใหญ่ของตนเอง

จุงปาต่างจากขอทานทั่วไป และเพราะแตกต่าง เจ้าจึงมิได้เป็นขอทานไปชั่วชีวิต (โปรดสังเกตุคำนี้)

ขณะเดินภิกขาจารเขาตั้งอกตั้งใจพิจารณาภูมิศาสตร์ทิวเขา ธรรมชาติประเพณีท้องถิ่น ทำให้สายตาของเขากว้างไกลขึ้น เป็นการเพิ่มพูนความรู้และคบหากับจอมยุทธ์มากมาย (ที่จริงก็คือผู้ขออาหาร) ยามนี้เขายังเกิดศรัทธาในศาสนาของตนเอง – หมิงเจี้ยว⁴ เขาเชื่อว่าเมื่อความมืดมิดปกคลุมพสุธา พระศรีอริยมตไตรยจะจุติจากสวรรค์มาโปรดโลก ความจริงว่ากันตามภูมิหลังชีวิตของเขาแล้ว เขาเชื่อพระศรีอริยมตไตรยจริงหรือไม่ยังพูดยาก เรามีเหตุผลที่เชื่อได้ว่า พระศรีอริยมตไตรยในจิตใจเขาก็คือตัวเขาเอง

แต่ผลพลอยได้ที่สำคัญของจุงปาคือจากเด็กที่ได้แต่มองดูพ่อแม่ตายไปโดยตนเองช่วยอะไรไม่ได้ เป็นเด็กรับใช้ที่ถูกรังแกและได้แต่แอบไปร้องไห้ในห้องเก็บฟืน กลายเป็นนักสู้ผู้เข้มแข็งต่อความยากลำบากทั้งปวง เป็นนักรบที่หัวใจพร้อมแล้ว

ชีวิตที่ลำเค็ญแสนเข็ญมายาวนาน คือสิ่งที่เจียรไนปณิธานของคนคนหนึ่งได้ดีที่สุด คนส่วนมากเมื่อประสบความสำเร็จทุกข์ยากได้แต่ตัดพ้อโทษฟ้าโทษดิน เอาตัวรอดแบบขอไปที แต่คนบางคนแม้จำต้องก้มหัวให้กับอุปสรรค แต่ในหัวใจไม่ยอมสยบ พวกเขาจะพยายามอย่างไม่หยุดยั้งโดยเชื่อว่าชัยชนะจะต้องเป็นของตนในที่สุด

ไม่ต้องสงสัยเลยว่าจุงปาคือคนประเภทหลัง

ถ้าบอกว่าก่อนออกภิกขาจารเขายังเป็นหนุ่มน้อยผู้ไม่ประสากับ

⁴ ภาษาแต้จิ๋วคือเม้งก่า เป็นลัทธิจากเปอร์เซีย

ชีวิต หลังร้อนร่อยู่สามปีกลับถึงวัดหวงเจวียอีกครั้ง เขากลายเป็นคน
เชื่อมั่นว่าตนเองจะเอาชนะทุกอย่างได้แล้ว

นี่คือความเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ คนส่วนมากใช้เวลาชั่วชีวิตยังทำ
ไม่ได้ ประเด็นสำคัญของความเปลี่ยนแปลงคือจิตใจ

สำหรับพวกเราและคนส่วนใหญ่ จิตใจคือส่วนที่อ่อนแอและถูก
ทำร้ายง่ายที่สุด ความรักถูกทรยศ การสูญเสียญาติสนิท การสูญเสีย
มิตรภาพล้วนเป็นแรงกระตุ้นที่หนักหน่วง ทว่าสำหรับจุงปาแล้วยังมี
อะไรรับไม่ได้อีกเล่า? เขาสูญเสียทุกอย่างไปแล้ว ยังจะมีความเจ็บปวดใด
มากไปกว่าการเฝ้าดูพ่อแม่ตายไปดำตาโดยช่วยเหลืออะไรไม่ได้ เพื่อ
ความอยู่รอดต้องแย่งข้าวกับสุนัขและถูกผู้คนดูต่ำเหยียดหยามอีกเล่า!
เรามีเหตุผลเชื่อได้ว่า คำคืนหนึ่งที่หวนคิดถึงความเจ็บปวดเหล่านี้คือ
พลังขุมใหญ่ที่ทำให้ส่วนที่อ่อนแอที่สุดของจุงปាកลายเป็นความเข้มแข็ง

ใช่แล้ว ต่อให้คุณมีรูปโฉมเป็นที่น่าอิจฉาของผู้คน อ่านตำรับตำรา
จนมีความรู้มากมาย มีทรัพย์สินใช้สอยไม่รู้จักหมด ก็ไม่อาจยืนยันได้ว่าคุณ
คือผู้แข็งแกร่ง เพราะจิตใจที่แข็งแกร่งเท่านั้นจึงจะเป็นความแข็งแกร่ง
อย่างแท้จริง

ขณะที่จุงปาออกจากไหวซีเขตภิกขาจารย์ของตนเองกลับถึงวัด
หวงเจวีย เขาได้ทบทวนสถานที่ที่เขาอยู่มาสามปีนี้อย่างละเอียด พิจารณา
ถึงผลได้ผลเสียที่เขาอยู่ ณ ที่นี้ จากนั้นเขาก็เก็บสัมภาระก้าวสู่เส้นทาง
กลับบ้าน

บางที่ข้าอาจจะกลับมาอีก จุงปาคิดเช่นนั้น

บทที่สาม

เส้นทางทหารต่อสู้

จื่อเจิ้งศกปีที่สิบเอ็ด (1351) สวรรค์ทั้งฟางเส้นสุดท้ายใส่ราชวงศ์หยวน วันสิ้นราชวงศ์มาถึงแล้ว

คำเฉลยถูกเปิดออกแล้ว ตอนนี้อยู่แล้วการยืนกรานจะซ่อมตลิ่งแม่น้ำฮวงโหของอัครเสนาบดีทั่วทั้งเป็นความปรารถนาดี แต่เขาไม่เข้าใจเจตนาของคนที่คัดค้าน ความพอนพะจนถึงขีดสุดของข้าราชการราชวงศ์หยวนก็เป็นสิ่งที่เขาไม่อาจเข้าใจได้ และบัดนี้เขาต้องล้มระสอระทวยแล้ว

ขณะที่ราชสำนักหยวนมีคำสั่งเกณฑ์แรงงานแสนเจ็ดหมื่นคนมาซ่อมชายฝั่งแม่น้ำ ข้าราชการทุกระดับชั้นดีใจมาก ประการแรก ค่าแรงที่ฮ่องเต้พระราชทานให้มีโอกาสเม้มไว้ได้ เสบียงสำหรับคนงานก็เม้มไว้ได้ จะอย่างไรพวกมันไม่มีจะตีมันก็ไม่เกี่ยวกับตน นี่คือรายได้ก้อนโตค่าก่อสร้างก็เม้มไว้ได้ ถึงอย่างไรแม่น้ำฮวงโหท่วมก็ไม่ทำให้ตนเองที่เป็นข้าราชการต้องจมน้ำตาย

นี่คือพวกที่ดูแลกิจการลำน้ำ ถ้าเช่นนั้นพวกที่ไม่เกี่ยวกับกิจการ

ลำนํ้าจะหาเงินเข้าพกเข้าห่ออย่างไร? ความจริงก็ง่ายมาก ในเมื่อเป็นวิศวกรกรมใหญ่โดยอ้อมต้องมีการเกณฑ์คนเป็นเป้าหมาย หากลูกน้องสักหลายสิบคนไปหาแรงงานตามหมู่บ้าน เจอะผู้ชายก็เอามา เหตุผล? ซ่อมตลิ่ง ไม่อยากไป? เอาเงินมา

ไม่มีเงิน? อะไรที่มีค่าก็เอามาให้หมด!

ทั่วทั่วผู้ล่าสังหาร เป็นนักทฤษฎีที่ดีแต่มีใช้นักปฏิบัติ

ปาที่เก่าๆ ออกโรงแล้ว ขณะแรงงานที่เกณฑ์มาชุดถึงซานตง พวกเขาชุดได้รูปปั้นหินตาเดียวรูปหนึ่งจากใต้ถ้ำ หลังรูปปั้นสลักไว้ว่า รูปปั้นหินตาเดียว กระตุ้นฮวงโทกบฏทั้งแผ่นดิน พวกเขาคนงานพอเห็นเข้าก็นึกได้ว่าเป็นโคลงที่กล่าวขานกันในไซต้งงานหลายปี และแล้วจิตใจคนก็เริ่มระส่ำระสาย

นี่เป็นปาที่เก่าๆจริงๆ เรียกได้ว่าเขียนเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เดียว ก่อนลูกฮือขึ้นก่อนการย้อมต้องสร้างเรื่องมงายแบบนี้ก่อน แต่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ทุกคนก็เชื่อลูกไม้ชุดนี้

เหตุการณ์ต่อมาก็ดูเหมือนจะเป็นไปตามครรลอง หลายวันต่อมาท้องที่ที่จงงปาเคยขอข่าวกิน (อิงโจวหรือเมืองฮูหยางมณฑลฮานฮุยในปัจจุบัน) หานซานลงกับหลิวผู้ทงก็ลูกฮือก่อนการ การกบฏของพวกเขาไม่ต่างอะไรกับการกบฏในอดีต ตามธรรมเนียมก็ต้องมีการจัดตั้งองค์การศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว ลัทธิที่ตั้งขึ้นคราวนี้คือไปเหลียนเจี้ยว (นิยายบัวขาว) และเมื่อกล้ากบฏย้อมต้องมีศักดิ์ฐานะไม่ธรรมดา และแล้วหานซานลงที่อาจเป็นชวานายากจนมาแปดชาติพลันเปลี่ยนแซ่เป็นจ้าวกลายเป็นเชื้อพระวงศ์ราชวงศ์ซ่ง หลิวผู้ทงก็กลายเป็นทายาทของแม่ทัพใหญ่หลิวกวงชื่อผู้เรื่อนาม⁵

โชคชะตาของพวกเขาที่คล้ายคลึงกับผู้นำชวานาที่ลูกฮือกบฏในอดีต การลูกฮือถูกปราบ คนมาทีหลังแข่งหน้า นี่ดูเหมือนจะเป็นชะตา

⁵ แม่ทัพใหญ่สมัยราชวงศ์ซ่ง

ลิขิตของเงินเชิงกับอุ้งกว้าง⁶

แม้การกบฏของพวกเขาจะไม่มีรูปแบบแปลกใหม่อะไร แต่นี่มิได้ทำให้ฐานะทางประวัติศาสตร์ของพวกเขาต่ำลงเลย ประวัติศาสตร์จะจารึกไว้ตลอดกาลว่า ค.ศ. 1351 หานซานถงกับหลิวฟู่ทงคือผู้โบกธงต่อต้านราชวงศ์หยวนเป็นคนแรก

แต่โบราณกาลเป็นต้นมา การสถาปนาราชวงศ์หนึ่งยากเย็นแสนเข็ญ แต่การล้มราชวงศ์หนึ่งกลับง่ายกว่ามาก คำกล่าวที่ว่า “กำแพงพังเพราะทุกคนผลึก กลองแตกเพราะคนตีเป็นหมื่น” ใช่ว่าจะไม่มีที่มาที่ไป

ในยุคราชวงศ์หยวนที่แยกคนเป็นสี่ระดับนี้ ชาวมองโกลที่อยู่ในระดับสูงสุดถ้าฆ่าคนระดับต่ำสุดคือชาวใต้ การลงโทษมีเพียงสถานเดียวคือชดใช้ด้วยลาตัวหนึ่ง ถ้าคนที่ถูกฆ่าเป็นเพียงแรงงานทั่วไป แม้แต่ชดใช้ด้วยลาก็ไม่ต้องแล้ว ความคิดของชาวเผ่ามองโกลประหลาดสิ้นดี แม้พวกเขาจะยึดครองแผ่นดินจีนไว้ได้ กลับยังคงทำตัวเหมือนอาคันตุกะชั่วคราวของเจ้าของบ้านอยากแย่งก็แย่ง อยากเอา ก็เอา จะอย่างไรก็ไม่เกี่ยวกับตน ในความคิดของพวกเขา พวกเขาชาวใต้เหล่านี้จะทนและต้องทนความทารุณจากพวกเขาเท่านั้น

ทว่าพวกเขาคิดผิดแล้ว ทาสเหล่านี้จะลุกขึ้นต่อต้าน ยามที่ความโกรธเกินขีดที่จะทนได้ ยามที่การมีชีวิตอยู่เยี่ยงสุนัขยังเป็นความเพื่อฝืนนี้ การต่อต้านคือหนทางเดียวที่เหลืออยู่ ต่อต้านเพื่อความอยู่รอด

ไฟกองนี้ลุกไหม้แล้วและทำท่าว่าจะเป็นไฟลามทุ่ง

ช่วงเวลาสั้นๆ เพียงปีเดียว อาณาจักรหยวนที่ดูเหมือนแข็งแกร่งเกิดการลุกฮือปะทะหลายสิบครั้ง มีคนนับล้านเข้าร่วมกับกองทัพกบฏ แม้แต่ทหารม้ามองโกลที่กวาดไปทั่วแผ่นดินไร้ผู้เทียมทานก็มีได้แกร่งกล้าดังกาลก่อนอีกต่อไป และไร้กำลังที่จะเหนี่ยวรั้งสถานการณ์วิกฤต อาณาจักรหยวน

⁶ ผู้นำกบฏชาวนามัธยมราชวงศ์ฉิน เป็นกบฏชาวนาครั้งแรกในประวัติศาสตร์จีน แต่ต่อมาก็ถูกทางการปราบลงได้

เหมือนกำแพงที่ทรุดโทรมบานหนึ่ง เพียงแค่ตะอึกที่ก็พังครืนลงได้

จูงงพยายามนี้ยังคงทำหน้าที่เคาะระฆังอยู่ในวัด ดุรูปการณแล้ว มิได้มีวิแว่วว่าจะเข้าร่วมกองทัพกบฏเลย แม้เขาจะมีความแค้นกับราชวงศ์หยวนชนิดไม่ยอมร่วมฟ้าเดียวกัน แต่สำหรับจูงงปาซึ่งเป็นเพียงคนแสนธรรมดาแล้ว การลุกฮือคือความเสี่ยง ถ้าถูกจับต้องถูกตัดหัว จึงทำให้เขาจำต้องใคร่ครวญอย่างรอบคอบ

ในหนังสือหลายเล่ม จูงงปาถูกสร้างภาพให้เป็นวีรบุรุษมาแต่กำเนิด ดังนั้นในบทละครทำนองนี้ จูงงปาผู้เป็นวีรบุรุษแต่กำเนิดพอฟังว่ามี การลุกฮือก็รีบคว้าข้าวของในวัดรุดไปเข้ากับทัพกบฏทันที แสดงออกถึงจิตวิญญาณของนักปฏิวัติเป็นต้น

ผมคิดว่านี่มิใช่จูงงปาตัวจริง

คนธรรมดาคนหนึ่ง ขณะเลือกทางที่อาจถูกตัดหัวนี้ยอมไม่มีทาง ผลีผลามวู่วาม ถ้าจูงงปาเป็นคนมุทะลุแบบนี้ เขาก็ใช้วีรบุรุษที่แท้จริง

จูงงปาตัวจริงจิตใจเต็มไปด้วยความหวาดหวั่น เขาเคยประสบกับความเจ็บปวดแสนสาหัส ความแค้นต่อราชวงศ์หยวนฝังลึกถึงกระดูก แต่เขาก็รู้ว่าชีวิตนั้นล้ำค่า คราใดที่ตัดสินใจบฏก็คือเส้นทางที่มีวันหวนกลับ

รู้ทั้งรู้ว่าต้องเผชิญกับอุปสรรคและความเจ็บปวด กระเสือกกระสนตลอดเวลาในความหวาดหวั่นต่อความตาย สุดท้ายยังคงชนะใจตนเอง เลือกที่จะเดินเส้นทางสายนี้ นี่จึงจะเป็นความกล้าหาญอย่างแท้จริง

ผมคิดว่าแบบนี้จูงงปาจึงจะเป็นวีรบุรุษที่แท้จริง เป็นวีรบุรุษที่เอาชนะใจตนเองและไม่หวาดหวั่นต่อความตาย

ชีวิตในวัดของจูงงปามีระเบียบแต่น่าเบื่อหน่าย และระเบียบกับความเบื่อหน่ายนี้ถูกทำลายด้วยเปลวเพลิงร้อนแรงของการลุกฮือ ที่ค่อนข้างเสียตีสื่อตัวการที่ทำลายทุกอย่างกลับมิใช่กองทัพกบฏ หากเป็นบรรดาข้าราชการของราชวงศ์หยวน

ในสงครามปราบกบฏ ถ้ำรบแพ้วต้องถูกจับขึ้นศาลลงโทษ แต่ภารกิจปราบกบฏก็ต้องบรรลุให้จงได้ ดังนั้นข้าราชการของหยวนจึงตัดสินใจอย่างเฉียบขาด เริ่มลงดาบต่อราษฎร ในเมื่อไม่สามารถเอาชนะทัพกบฏขึ้นก็จึงเกรงราษฎรจับตัวไปเป็นหลักฐานผลงานก็แล้วกัน ข้าคนเหล่านี้แทนทัพกบฏ

มองจากแง่มุมนี้แล้ว ข้าราชการหยวนที่พอนเพะคือผู้มีความชอบที่ห่มเทให้กับการโค่นราชวงศ์หยวนอย่างแท้จริง

สถานการณ์เฉพาะหน้าของจунปาสาหัสมาก ถ้าไม่ไปร่วมการลุกฮือก็อาจถูกข้าราชการคนใดคนหนึ่งจับตัวไปตั้งข้อหากบฏแล้วฆ่าทิ้ง จากนั้นอาจไม่มาซื้ออะไรก็ได้ แต่ถ้าจะไปเข้ากับทัพกบฏก็เสี่ยงมาก ถ้าเกิดรบแพ้ทัพหยวนก็คงรักษาชีวิตได้ยากเช่นกัน

และแล้ว ณ เวลานี้จดหมายฉบับหนึ่งได้เปลี่ยนแปลงโชคชะตาของเขอย่างสิ้นเชิง

ทั้งเหอเพื่อนวัยเด็กของเขาเขียนจดหมายฉบับหนึ่งถึงเขา เนื้อหาบอกว่าตนได้เป็นหัวหน้ากองพันของทัพกบฏแล้ว หวังว่าจунปาจะเข้าร่วมกับทัพกบฏ จะได้ร่วมกันเสพสุข จุงปาอ่านจดหมายเจียบๆ แล้วเผาทิ้ง เขายังมิได้เตรียมใจให้กับการเข้าร่วมทัพกบฏ

ทว่าคืนนั้นเอง ศิษย์พี่ของเขาบอกเขาว่า มีคนรู้แล้วว่าเขาได้รับจดหมายจากทัพกบฏและเตรียมจะไปฟ้องทางการ

ในที่สุดจุงปาก็ถูกบีบให้จนตรอก

สิ่งที่ตามมาคือการใคร่ครวญและทางเลือกที่เจ็บปวด เบื้องหน้าของจุงปามีทางสามแพร่งคือ หนึ่งอยู่เฝ้าวัดต่อไป สองหลบหนี และสามกบฏ

จุงปาเองก็ลังเลตัดสินใจไม่ได้ เขาจึงไปหาคนคนหนึ่งเพื่อขอความเห็น คนผู้นี้ชื่อโจวเตอชิง ต่อไปเราจะเอ่ยถึงชื่อนี้บ่อยครั้ง

โจวเตอชิงเองก็ไม่มีความเห็นดิบดื้ออะไร คำแนะนำของเขาคือช่วย

ทำนายปากว่าให้จงปา (นี่ถือว่าเป็นข้อเสนอด้วยหรือ) ดูซิว่าควรไปทางไหน

ผลลัพธ์การทำนายคือ “หนีหรืออยู่ต่อไม่เป็นมงคล อันตรายน่าเสียด” หมายความว่าหลบหนีหรืออยู่เฝ้าวัดต่อล้วนไม่ดี ไปกบฏอาจไม่เป็นไรก็ได้

จงปารู้ว่าตนเองไม่เหลือทางถอยแล้ว เขาแค่อยากมีชีวิตอยู่อย่างสงบ เพราะปลุกนาไร่ กตัญญูต่อบิดามารดา แต่กลับทำไม่ได้ บิดามารดาแบกภาระหนักอึ้งของส่วยนาและต้องทำงานหนัก ไม่มีวันใดที่ละจากความขยันขันแข็งได้เลย สุดท้ายยังคงบ้านแตกสาแหรกขาด หลบมาอยู่วัดก็แค่ขอให้มิ่ข้าวกิน บัดนี้ถ้ามีคนไปฟ้องคงหัวหลุดจากบ่าแน่

สุดท้ายจะทนแล้ว

กบฏก็กบฏสิ ช่างแม่ง!

นี่คือเวอร์ชันคนจนตรอกเหมือนถูกบีบขึ้นภูเขาเปลี่ยวชาน และเป็นทางเลือกทางเดียวของชาวนาผู้ยากไร้ในยุคเผด็จการ ใครเล่าจะไม่รักชีวิต? ใครเล่าอยากรบทัพจับศึก? ถึงคราวที่อยู่ต่อไม่ไหว บรรดาชาวนาจึงถูกบีบให้ใช้ชีวิตและเลือดเนื้อของตนเองไปผลักดันพัฒนาการของสังคมปิดจนกว่ามันจะพินาศ

นี่คือลิขิตของพวกเขา

ดังนั้นผมจึงคิดว่าการลุกฮือของชาวนาในประวัติศาสตร์จีนเป็นเรื่องที่ต้องเกิดขึ้นและน่าชื่นชม พวกเขาอาจไม่ได้มีคุณธรรมที่สูงส่ง และพวกเขาอาจมีลูกคิดคำนวณถึงผลประโยชน์ของตนเอง แต่พวกเขาก็ไม่เหลือทางเลือกแล้วจริงๆ

และเช่นนี้เองทั้งเหอก็กลายเป็นสหายศึกคนแรกของจงปา นับแต่บัดนี้เป็นต้นไปเขาอยู่เคียงข้างจงปาเดินจนสุดเส้นทางวิบากสายนี้

ทว่าทั้งเหอเองก็ไม่มีวันคาดคิดมาก่อนว่าตนเองคือหนึ่งเดียวที่ร่วมเดินกับเขาจนสุดทาง